

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Lakiluonnoksen mukaiset muutokset ovat osa maan hallituksen toimia tasapainottaa julkista taloutta kannustinloukkuja purkamalla. Niiden purkaminen on tärkeää, koska Suomessa on Etlan (2022) selvityksen mukaan 136 000 työttömyysloukussa ja yli 500 000 tuloloukussa olevaa ihmistä. Ansiopäivärahan tason porrastaminen on vaikuttava ja muutenkin toimiva keino purkaa kannustinloukkuja. Se vahvistaa työllisyyttä vajaalla 12 800 henkilöllä.

Lausuttavaa palkkatuetta työtä ja työssäolohtoa koskevasta ehdotuksesta?

Työttömyysturvan työssäoloehdon karttumisen palkkatuetusta työstä on todettu olevan työllisvaikutuksiltaan vaatimatonta. Työssäoloehdon kertyminen ilman työllistymistä avoimille työmarkkinoille heikentää työvoimaviranomaisen kannusteita edistää pitkäkestoista ja pysyväisluonteista työllistymistä. Työssäoloehdon kertyminen on johtanut palkkatuen käyttöön ensisijaisesti sosiaaliturvaetuudet saamiseksi eikä työllistymiseksi avoimille työmarkkinanoille. Työssäoloehdon karttumisen poisto on tarkoituksenmukaista etenkin tästä näkökulmasta. Muutos vahvistaa palkkatuen käyttöä sen alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti työllistymistä edistävänä palveluna. Poistolla on myös positiivinen työllisyysvaikutus ja sen edistää työmarkkinoiden toimivuutta.

Lausuttavaa työllistämisveloitteen ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

Veloitetyöllistämisen vaikuttavuus on ollut heikkoa. Työllistämisjakson jälkeen huomatta osuus työllistetyistä palaa työttömäksi. Veloitetyöllistämistä on käytetty enemmän sosiaaliturvaetuuden saamiseksi kuin työllisyyden edistämiseksi. Etenkin tästä syystä veloitetyöllistämisestä luopuminen on perusteltua.

Lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevasta ehdotuksesta?

-

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäolohtoa ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidonnoista poikkeuksista?

Eräistä ikäsidonnoista työttömyysturvan poikkeuksista (päivärahan perusteena olevan palkan uudelleenlaskenta, omavastuu-aika, työssäoloehdon kertyminen työvoimapalveluihin osallistumisesta ja edellä mainittu veloitetyöllistäminen) on järkevää luopua lakiluonnoksessa todetuin perustein. Lakiluonnoksen mukaan poistaminen ei kuitenkaan koske kaikkia ikäsidonnoista poikkeuksia kuten työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaa. Muidenkin ikäsidonnoisten poikkeusten poisto olisi voinut olla tarkoituksenmukaista.

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

Lakiluonnoksen mukaiset muutokset ovat siis osa tarpeellisia kannustinloukkujen purkamistoimia. Työtulojen hankkiminen tulee nykyistä houkuttelevammaksi etuuksien varassa elämiseen sijasta. Työllistymisveroaste laskee tuntuvasti. Työllisyys kohenee merkittävästi. Siitä on selkeä tutkimusnäyttö. Työllisyyden parantuminen kasvattaa työtuloja ja parantaa näin toimeentuloa. Lakiluonnoksessa olevan arvion mukaan ansiopäivärahalla työllistyvillä käytettävissä olevat vuositulot kasvavat keskimäärin noin 12 500 eurolla. Muilta osin luonnoksen vaikutusarviot perustuvat staattisiin vaikutuksiin eli niissä ei oleteta kenenkään muuttavan käyttäytymiseen lainmuutosten seurauksena. Tästä seuraa, kuten lakiluonnoksesta käy hyvin ilmi, toimeentuloa heikentävät vaikutukset ovat merkittävästi yliarvioivia.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Lakiluonnoksen mukaan muutos supistaisi julkisen talouden menoja vuositasolla vajaalla 300 miljoonalla eurolla. Työllisyys kohenesi 18 700 henkilöllä, mikä vahvistaisi julkista taloutta vuosittain noin 460 miljoonalla eurolla. Yhteensä julkinen talous vahvistuisi näin ollen vuositasolla noin 760 miljoonalla eurolla. Nämä vaikutusarviot perustuvat asianmukaiseen tutkimusnäyttöön.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

-

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

-

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Hallitus on oikealla asialla, kun se on esittänyt eduskunnalle lainsäädäntömuutoksia kannustinloukkujen poistamiseksi, työllisyyden edistämiseksi ja julkisen talouden tasapainottamiseksi. Lakiluonnoksen mukaiset toimet ovat kannatettava osa tätä kokonaisuutta. Lakiluonnos on valmisteltu asianmukaisesti ja ammattitaitoisesti. EK:lla on ollut mahdollisuus esittää näkemyksensä ja ne on otettu huomioon. Kokonaisuutena EK:lla ei ole huomauttamista lakiluonnoksen sisältöön.

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

-

Rantahalvari Vesa
Elinkeinoelämän keskusliitto EK